

פרקליט המדינה

י"ח אדר תשע"ז
16 מרץ 2017

סמך : 047-99-2016-037838

תרשומת: עילת הגניזה של תיק החקירה שנפתח נגד הפצ"ר לשעבר, אלוף (מיל') אביחי מנדלבליט

אלוף (מיל') מנדלבליט, הפצ"ר לשעבר, נחקר באזהרה במסגרת חקירת "פרשת הרפז", בחודש יוני 2014, בחשד כי ביצע עבירות של מרמה והפרת אמונים ושיבוש מהלכי משפט.

עם סיום החקירה, ועובר לקבלת ההחלטה הסופית של היועץ המשפטי לממשלה על ממצאיה, פנה מנדלבליט ליועץ המשפטי לממשלה לשעבר בבקשה לגנוז את תיק החקירה שלו בעילה של חוסר אשמה. עוד ביקש מנדלבליט בפנייתו, כי ככל שנשקלת האפשרות לקבל החלטה אחרת זולת גניזת תיק החקירה בעילת חוסר אשמה, יותר לו לעיין בחומר החקירה ולהופיע בשימוע בפני היועץ המשפטי לממשלה, כדי לשכנע כי התיק צריך להיגנו בעילת חוסר אשמה.

היועץ המשפטי לממשלה החליט לדחות את בקשתו של מנדלבליט לקיים שימוע עובר לקבלת החלטה סופית על עילת גניזת תיק החקירה, תוך שציין כי כמובן שאם התיק יגנו, ומנדלבליט לא יהיה מרוצה מעילת הגניזה שתקבע, הוא יוכל להשיג עליה לאחר גניזת התיק. מנדלבליט עתר לבית המשפט העליון נגד החלטה זו, ועתירתו נדחתה (בג"צ 2652/15).

מספר ימים לאחר דחיית עתירתו של מנדלבליט, בתאריך 20/5/2015, החליט היועץ המשפטי לממשלה לשעבר לגנוז את תיק החקירה נגד מנדלבליט. היועץ המשפטי לממשלה כתב בהחלטתו כי הוא סומך את החלטתו על חוות דעת פרקליט המדינה והטעמים שפורטו בה, ואף הביא את הקטעים הרלוונטיים מחוות הדעת בדבר הטעם שבגינו יש לגנוז את תיק החקירה, כדלקמן:

"ביחס לעבירת השיבוש נאמר כי יש לגנוז את תיק החקירה בשל "קיומם של קשיים ראייתיים מסוימים להוכחת ביצועה של העבירה האמורה על-ידי מנדלבליט ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט פלילי, בעיקר במישור הוכחת היסוד הנפשי, וכן על כך שגם בהתעלם מהקשיים הראייתיים, מכלול נסיבות האירוע כולו, ובעיקר העובדה שמנדלבליט עשה את המעשה הנכון כבר למחרת היום והעובדה שלא נגרם נזק קונקרטי לחקירה, מובילים למסקנה כי אין הצדקה להגיש נגדו כתב-אישום בגין האירועים המתוארים".

ביחס לעבירת הפרת אמונים נאמר כי:

פרקליט המדינה

"הגם שיש בראיות לגלות התנהגות בעייתית, מצויה היא ברף הנמוך של העבירה, בין היתר בהתחשב בכך שאשכנזי ווינר לא היו חשודים בפרשה אף כי היו מעורבים בה, וככזו איננה מצדיקה העמדה לדין פלילי".

היועץ המשפטי לממשלה לשעבר לא כתב באופן מפורש מהי עילת הסגירה בגינה החליט לגנוז את תיק החקירה. היועץ חתם החלטתו בהפניה לחוות דעת פרקליט המדינה, וסיכם כדלקמן:

"לאור האמור לעיל ובחוות הדעת שהונחו בפניי, אני סבור כי יש מקום לאמץ את המלצת פרקליט המדינה ולגנוז את תיק החקירה נגד מנדלבלט, מן הטעמים שפורטו בחוות דעתו, וכך אני מחליט".

לאחר שניתנה ההחלטה לגנוז את תיק החקירה של מנדלבלט, פנה מנדלבלט ליועץ המשפטי לממשלה, הלין על ממצאים שנכללו בהחלטת הגניזה, וביקש לעיין בחומר הראיות. הגם שמנדלבלט לא פנה בבקשה מסודרת לשינוי עילת סגירה, הוא הבהיר כי יש בפיו טענות המלמדות כי תיק החקירה צריך להיגנו בעילת חוסר אשמה. כיוון שלא הגיעה באותה עת בקשה לגנוז את תיק החקירה בעילה מפורשת של העדר אשמה, הנושא לא נבחן על ידי היועץ המשפטי לממשלה הקודם.

ביום 28.7.16 פנה אלי עו"ד ז'ק חן, ב"כ של מנדלבלט במכתב, וביקש כי אורה לגנוז את התיק מחוסר אשמה, מן הנימוקים המפורטים בהרחבה במכתבו.

בטרם אתייחס לבקשה זו, אציין כי ביני וביני, בתאריך 1/3/2016, ניתן פסק דינו של בית המשפט העליון בבג"ץ 43/16 תנועת אומ"ץ נגד ממשלת ישראל. עתירה זו, שהוגשה נגד מינויו של מנדלבלט לתפקיד היועץ המשפטי לממשלה, נדחתה פה אחד.

במסגרת פסק דין זה, התייחס בית משפט העליון בהרחבה להתנהגותו של מנדלבלט, שבגינה נפתחה נגדו החקירה הפלילית. מטבע הדברים, התייחסות זו לא היתה קיימת בשעה שניתנה החלטת היועץ המשפטי לממשלה לשעבר בענינו של מנדלבלט.

פסק הדין ניתן בעתירה שהוגשה על-ידי מספר גורמים נגד החלטת ממשלת ישראל לקבל את המלצת הוועדה המקצועית-ציבורית לאיתור מועמדים למשרת היועץ המשפטי לממשלה, ולמנות את מנדלבלט לתפקיד היועץ המשפטי לממשלה. בעתירה נטען, בין היתר, כי לאור האמור בהחלטת היועץ המשפטי לממשלה לשעבר בנוגע לתיק החקירה של מנדלבלט, הרי שהחלטת הממשלה למנות את מנדלבלט אינה סבירה.

בית המשפט העליון דן בעתירה במותב רחב, וקבע, פה אחד, כי מנדלבלט מתאים, כשיר וראוי לשמש יועץ משפטי לממשלה.

פרקליט המדינה

הגם שפסק הדין עוסק בשאלה מנהלית, של סבירות החלטת הממשלה למנות את מנדלבליט, התקיים בפסק הדין דיון רחב ביחס לאופן בו יש לראות את מעשיו של מנדלבליט ששימשו נושא לחקירה הפלילית, וממילא, הדברים רלבנטיים מאד גם למישור הפלילי.

פסק הדין המרכזי נכתב על ידי כב' השופט ג'ובראן. השופט ג'ובראן מבחיר ביחס להתנהגותו של מנדלבליט באירוע הנחקר כי:

"על פני הדברים, אינני סבור כי בהתנהלותו ב"פרשת הרפז" דבק בו דופי המעיד על פגם ערכי-נורמטיבי".

עוד הוסיף כב' השופט דברים ביחס לעילת הסגירה של תיק החקירה, באמצעות השוואה כדלקמן:

"בשונה מעניין הנגבי – שם תיק החקירה נסגר בשל היעדר סיכוי סביר להרשעה נוכח חוסר ראייתי (שם, פסקה 12 לפסק דינו של המשנה לנשיא ת' אור) – במקרה שלפנינו, היועץ המשפטי לממשלה וינשטיין נמנע מלציין את סיבת הסגירה במפורש, אך למקרא החלטתו לסגירת תיק החקירה, דומה כי התיק נסגר, בין היתר, משיקולי חוסר אשמה..."

עוד מתאר השופט ג'ובראן את התרשמותו מהתנהגותו של מנדלבליט באירוע הנחקר כדלקמן:

"סבורני, כי מנדלבליט נהג כשורה שעה שהשהה את החלטתו בדבר העברת "מסמך הרפז" לידי היועץ המשפטי לממשלה וינשטיין למשך זמן קצר, כדי לשקול את העניין במהלך הלילה. עת אדם נתקל בסוגיה כה רגישה ובעייתית, מצופה ממנו לשקול את הדברים בכובד ראש ולקבל החלטה מושכלת, ולא "לשלוף מהמותן" החלטות פזיזות. ייתכן כי היו בנמצא החלטות נכונות יותר, אולם כאמור, אין ענייננו בבחינת ההחלטה הנכונה ביותר אלא בבחינה האם נפל פגם בהחלטה שהתקבלה. על כן, בנסיבות העניין, סבורני כי החלטתו של מנדלבליט לשקול את הנושא במשך הלילה היוותה החלטה סבירה ונטולת דופי ערכי-נורמטיבי".

כב' השופט סולברג אשר הסכים לחוות דעתו של השופט ג'ובראן, התייחס למעשה הנחקר, באופן המקרה אף הוא את הפליליות שיכולה היתה לנבוע ממנו:

"למקרא החלטת היועץ המשפטי לממשלה על סגירת תיק החקירה עולה כי זו מבוססת על שני אדנים מרכזיים – האחד בתחום הראייתי, השני בנושא האשמה. בנוגע לראיות נאמר כי קשה יהיה להוכיח את ביצוע העבירה, בעיקר במה שנוגע ליסוד הנפשי; בנוגע לאשמה נאמר כי "מכלול האירוע כולו, ובעיקר העובדה שמנדלבליט עשה את המעשה הנכון כבר למחרת היום והעובדה שלא נגרם נזק קונקרטי לחקירה, מובילים למסקנה כי אין הצדקה להגיש נגדו כתב-אישום בגין האירועים המתוארים". מדברים אלו נובע כי אין מדובר במעשים מעידים על "דופי ערכי מובנה".

"המעשה, ככל שנעשה, ומבלי להיכנס לוויכוח העובדתי בין ד"ר מנדלבליט ובין היועץ המשפטי לממשלה דאז, הוא מעשה חד-פעמי, לא היה למנדלבליט עניין אישי בו, והוא נעשה מתוך תחושה

פרקליט המדינה

כי זוהי ההחלטה הראויה, בהתחשב גם בלחץ האופייני, הטבעי, במצב בו שרוי היה מנדלבליט באותה יממה".

"כאשר אנו בוחנים את מעשיהם של משרתי הציבור שנפל בהם פגם, יש לייחס משקל רב מאד לשאלה אם מעשים אלו נעשו בכוונת מכוון ומשיקולים פסולים, או שמא מדובר בטעות בשיקול הדעת, פועל יוצא מתנאי דחק ולחץ המאפיינים לעיתים את מלאכת השירות הציבורי כבעניינים דגן. ברצוני לומר במפורש, משום שלעיתים נשכח הדבר בשיח המשפטי הנוגע למינוי לתפקידים ציבוריים: אדם איננו מלאך. מטבע ברייתנו כבני אדם אנו טועים; אנשי השירות הציבורי אינם יוצאי דופן".

"בענייננו, שבו, כדברי חברי השופט ג'ובראן, אין מדובר כלל ב"עבר פלילי" – ברור כי גם אם שגה ד"ר מנדלבליט בהחלטתו "לישון על זה לילה", הרי מיד עם שחר, בבוקר שלמחרת תיקן את שגיאתו. די בכך על מנת להפחית במידה ניכרת ממשקלם של המעשה ושל המחדל, עד כדי כך שמשקלם, לטעמי, זניח, אל מול עשרות שנות עשייה מקצועית, פוריה ומוצלחת בפרקליטות הצבאית ובמשלה".

כב' השופט עמית, אשר מסכים גם הוא לחוות דעתו של השופט ג'ובראן, הוסיף להיות לגבי עצם ההחלטה הראשונית לברר את טיב התנהגותו של מנדלבליט בשדה הפלילי. השופט עמית כותב כי שאלה נכבדה היא-

"אם היה מקום מלכתחילה לחקירתו של מנדלבליט בנקודה שולית בהסתעפות של "פרשת הרפז"; קל וחומר אם היה מקום לחקירתו באזהרה".

כמו כן, ביחס לטענה כי יש בגרסתו של מנדלבליט במשטרה אי דיוקים ושינוי גרסאות, הבהיר השופט עמית כי מדובר בהתרשמות הסומכת על "תשתית עובדתית רעועה".

בסיכום דבריו ציין כי "אני סבור כי לא הונחה תשתית שיש בה כדי להצביע על פגם ערכי – נורמטיבי שבדק במנדלבליט".

מתיאור קביעות בית המשפט העליון לגבי התנהגותו של מנדלבליט, נלמד כי בית המשפט העליון סבר לכאורה שאין מדובר בהתנהגות פלילית, ולא סבר כי מדובר בענין של חסר ראייתי בלבד.

היינו, משתמע כי לדעת בית המשפט העליון, תיק זה צריך היה להגנו מ"חוסר אשמה".

אכן, כאמור, אין מדובר בעתירה התוקפת את החלטת היועץ המשפטי לממשלה לגופה, אולם פסק הדין עסק בפן הפלילי בהרחבה והשופטים קבעו לכאורה קביעות ברורות ביחס לאירוע הנחקר הרלוונטיות לעילת הגניזה המתאימה.

פרקליט המדינה

לא למותר לציין את שנקבע בבג"ץ קבלרו: "אפשר בהחלט לתאר מקרים שיש בהם שמץ של ראייה, ועם זאת, בהתחשב במהות הראייה, במשקל הראייה ובכל נסיבות המקרה, אין זה ראוי שהמשטרה או הפרקליטות יסתמכו על שמץ זה כדי להשאיר על כנו כתם של חשד באדם".

בישיבה שקויימה בלשכתי ביום 27.9.16 בה השתתפו: מר שלמה למברגר, פרקליט מחוז תל-אביב (פלילי); מר דן אלדד, מנהל המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה; מר שלומי אברמזון, המחלקה לתפקידים מיוחדים בפרקליטות המדינה; גבי טוני גולדנברג, פרקליטות מחוז תל-אביב (פלילי) – אשר כולם ליוו הטיפול בתיק זה – וכן עוזרי, הדעה הכללית היתה כי אכן מן הראוי היה, לאור דברי בית המשפט שצוטטו לעיל, ובהתחשב במבחן שנקבע בפס"ד קבלרו, לסגור התיק בעילה של חוסר אשמה. הושמעו מגוון דעות באשר להנמקה המדוייקת לכך, אולם כאמור, לגבי השורה התחתונה, כולם היו תמימי דעים.

עם זאת, עלה קושי ממשי בישיבה בקבלת החלטה כאמור משום שאפשר בהחלט שכלל המשתתפים, ובראשם הח"מ, מנועים מלקבל החלטה באשר לעילת הגניזה, מחמת החשש לניגוד עניינים, ולו למראית עין, בהיותנו כפופים ליועץ המשפטי לממשלה. אני אישית מנהל עמו קשר עבודה ישיר, רציף ויומיומי, ובמקביל, היינו כולנו מעורבים בליווי התיק ובגיבוש ההחלטות קודמות בו, לרבות ההחלטה הסופית אשר התקבלה על ידי היועץ המשפטי הקודם, בהמלצתי.

לגבי שאלת החשש לניגוד עניינים, קיימתי סבב התייעצויות עם המשנים ליועץ, רוני ניזרי, משנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילי); ודינה זילבר, משנה ליועץ המשפטי לממשלה (יעוץ) - הבקיאים בסוגיות שבתחום ניגוד העניינים, וכן עם עמית איסמן, המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) – בפועל, וכולם סברו כי עדיף היה שלא הח"מ ולא מי מפרקליטי המדינה יקבל החלטה בבקשתו של מנדלבליט.

בנסיבות אלה, מהטעמים האמורים, החלטתי להימנע מקבלת החלטה בבקשה, והודעתי היום לעו"ד זיק חן בעל-פה על החלטתי וטעמיה.

בברכה,
שי ניצן
פרקליט המדינה